

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 219

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, ponedeljek 25. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Varšava se brani na ruševinah

Naglo napredovanje Rusov na Poljskem — Pred nemško ofenzivo na zahodni fronti — Nove nemške potopitve trgovskih ladij

Varšava in Modlin se še branita

VARŠAVA, 25. sept. Reuter. Varšava postala ena sama velika ruševina. Nemci nepretrgoma obstreljujejo mesto z najtežjimi topovi. Niti ena hiša ni nepoškodovana. Rušenje hiš je zahtevalo tudi veliko število žrtev med civilnim prebivalstvom. Vsi zgodovinski spomeniki, palače in javne zgradbe so porušeni. Na več kot sto krajih so veliki požari. Na zahodni strani mesta so bile nemške čete odhite, na zahodni pa so Poljaki naredili v teku noči tri izpade, popolnoma prese-

netili nemške čete in ujeli veliko število nemških vojakov. Nemške in poljske oblasti so dale jamstvo za svoboden odhod ruskega poslanika in več članov tujih diplomatskih predstavništev. Nemci trdijo, da je v kleti ruskega poslaštva interniranih nad 50 uradnikov sovjetskega poslaštva. Tudi trdnjava Modlin je z vseh strani obkoljena. Nemci jo obstreljujejo z najtežjimi topovi, vendar se junaško brani.

Poldrug milijon Nemcev na zahodu

BERLIN, 25. septembra. Prevažanje nemških čet s poljskega na zahodno bojišče se nadaljuje v vsej naglici. Tja se prevažata tudi bojni material v izredno velikih količinah. Po zanesljivih informacijah imajo Nemci zbranih že sedaj na zahodnem bojišču poldrug milijon vojakov. Na zahodno bojišče je odpotoval tudi general von Brauchitsch in se zato pričakuje, da bodo Nemci pričeli tam sedaj veliko ofenzivo, katere namen bo vreči sovražnika iz zasedenih nemških krajev čez

mejo. BERLIN, 25. septembra. Tukajšnji glavni generalni štab poroča, da se gibanje nemških čet na vzhodnem bojišču nadaljuje brez incidentov in v soglasju z ruskimi oddelki. Nemška armada je večkrat uspešno napadla vojaške objekte v Varšavi. Osem francoskih letal je bilo v bitki sestreljenih. Neka nemška podmornica je potopila angleško protitorpedovko. Javljajo nove uspehe v bitki s sovražnimi trgovskimi ladjami.

Yčerajšnje napredovanje ruskih čet

PARIZ, 25. septembra. Havas. Sovjetski generalni štab poroča, da so 24. septembra sovjetske čete nadaljevale napredovanje proti demarkacijski črti ter zavzele mesta Sejni, Avgustov in Grubjesov. Sovjetske čete so na ta način dosegle črto Avgustov - Kuisin - Brjansk - Rasno (20 km severozahodno od Bre-

janska in 40 km severozahodno od Bresta Litovskega) - Piščac (20 km južno-zahodno od Bresta Litovskega) - Ljubol - Grubjesov - Unov - Januv (20 km severozahodno od Lvova). Južnozahodno od Lvova so zasedle sovjetske čete kraje Komarno, Drohobič, Born in Borislav.

Nemci so imeli na Poljskem 5000 letal

PARIZ, 25. sept. Ameriški poslanik v Varšavi Biddle je izjavil, da so Nemci imeli v začetku operacij na Poljskem 5000 letal. Od teh so jih najmanj 300 izgubili.

Sam se je moral večkrat skrivati ter skakati iz avtomobila, da je ušel napadom iz zraka.

Francozi odbili nemški napad

PARIZ, 25. septembra. Francoske čete so odbile nemški napad ter prehajajo v protinapad. Nemci imajo veliko izgub. Uradno poročilo pravi, da je na fronti lojalna aktivnost izvidniških enic. Nemci obstreljujejo nove francoske pozicije s težko artilerijo. Bilo je več letalskih boj-

ne demonstracije v zvezi s fuhrerjevo navzočnostjo na fronti, ali pa je to znamenje da pripravljajo Nemci operacije večjega obsega. Napad proti naprej pomaknjenim francoskim oddelkom ima za cilj osvojiti v zadnjih dveh dneh izgubljeni teren med Siegfriedovo črto in francosko mejo. Tu pa bodo nemške napadalne čete imele zelo težavno nalogo, ker so to ozemlje Francozi v zadnjem času močno utrdili. Letalstvo je tudi zelo delavno. V zadnjih dneh so francoski letalci izvršili mnogo izvidniških poletov nad nemškimi postojankami in je prišlo tudi do spopadov s sovražnimi letali. V teh letalskih operacijah so Nemci imeli izgube.

PARIZ, 25. septembra. (Havas.) Po skoraj enotendenskem zatišju na zahodni fronti so v zadnjih dveh dneh Nemci začeli razvijati živahnejšo aktivnost, na katero so francoske čete reagirale s protinapadi na nemške postojanke. Francoske predstraže so izvršile nekaj izvidniških pohodov na prostranem ozemlju izmed nekaj utrjenih črt, zlasti v gozdnatem področju vzhodno od Sare in južno od Zweibruckna, a tudi v Malih Vogezi in na drugih sektorjih. Ti izvidniški pohodi so imeli zlasti namen ugotoviti učinkovitost nemških trdb, okoli katerih se bijejo boji in kjer so Nemci dobili pojačenja. Nepričakovana podjetnost z nemške strani je zbudila pozornost francoskega vrhovnega poveljstva. Vprašanje je, ali hoče so-vojsnik s tem izvajati navadne in očitne-

NOVOZELANDSKA EKSPEDICIJSKA DIVIZIJA
CHRISTCHURCH, 25. septembra. Novoze-landska vlada je sklenila, da pošlje v Evropo popolnoma opremljeno divizijo. Mobilizacija je uspela ter se je prijavi-lo veliko večje število vojakov, kakor jih potrebujejo. Angleži so zelo zado-vojni z odločitvijo Novega Zelanda in poudarjajo, da je ena divizija zelo ve-liko v primeri s prebivalstvom Novega Zelanda, ki ga je samo poldrug milijon.

DANSKI KRALJ BOLAN
KJEBENHAVEN, 25. sept. Proslave 69. rojstnega dne danskega kralja Kristi-ana ne bo, ker ima kralj srčen napad.

Boljševiška obračunavanja na Poljskem

LONDON, 25. septembra. Po poročilih iz Romunije je nasledek prihoda sovjetskih čet na področje vzhodne Poljske krvava boljševiška akcija proti veleposestnikom, plemstvu, meščansko orientirani inteligenci, poljskim častnikom in uradnikom ter tudi že duhovščini. Več tisoč ljudi so domači in dospeli boljševiki polovili in deloma tudi pobili. V zasedeni Poljski se opažajo enaki pojavi, kakor za časa boljševiške revolucije v Rusiji.

LONDON, 25. sept. Reuter. Sovjetiza-cija novodobljenih pokrajin napreduje z veliko naglico. Včeraj so bile odprte šole in tudi nekatere tovarne. Uveden je bil ruski koledar, ki ne pozna nedelje. Are-tiranih je večje število dosedanjih last-nikov tovarn, in sicer z motivacijo »iz-koriščanja proletariata«. Poljskim voja-kom je ukazano, da iščejo in naznanijo svoje bivše častnike.

Nemška polja morskih min

LONDON, 25. sept. Reuter. Nemci so razširili mrežo svojih morskih min med Nemčijo in južno obalo Švedske. Mine so sedaj položene od 55 stopinj in 5 minut severne širine, 12 minut vzhodne dolžine, 55 stopinj in 14 minut severne širine in 15 stopinj vzhodne dolžine, 55 stopinj 19 minut severne širine in 12 stopinj 55 minut vzhodne dolžine, 58 minut severne širine in 12 stopinj 55 minut vzhodne dolžine. To pomeni, da se raztega mreža min na sledečih področjih: vzhodno od polotoka Møen na otoku Sjælland, na katerem leži Kiebenhaven, v smeri otoka Vigend, nato na področju Severnega morja, nekoliko vzhodno od omenjenega področja na pol poti med Rügenom in južno švedsko obalo, nato na področju južno-zahodno od tega področja, t. j. med nemško obalo pri Warnemündu in otokom

Laalandom, kakor tudi na področju ne-koliko vzhodno od njega. Vsa štiri polja se širijo torej med teritorialnimi vodami južnozahodne ter vzhodne Danske in Nemčije.

RUSI NE PUSTE FINSKIH LADJ V LADOŠKO JEZERO

LONDON, 25. septembra. Reuter poro-ča iz Moskve: Sovjetska vlada je prekli-cala dovoljenje finskim trgovskim lad-jam, da plujejo iz Baltičkega morja po Nevi do jezera Ladoga. Zadevno noto je sovjetska vlada včeraj izročila finskemu poslaniku. Svobodo plovbe finskih trgov-skih ladij skozi Leningrad po reki Neva v jezero Ladoga je dala pogodba iz leta 1932. Posebna točka te pogodbe pravi, da ima sovjetska vlada v primeru vojne pravico to pogodbo preklicati.

Nemške podmornice potaplajo trgovske ladje

V zadnjih dneh so potopile več angleških in nevtralnih transportnih ladij

PARIZ, 25. sept. Havas poroča iz Du-blina: Neka nemška podmornica je na-padla in potopila angleški tovorni par-nik »Hazelside«, 22 članov posadke se je rešilo z rešilnimi čolni in se izkrcalo na obali. Kapitana in radiotelegrafista, ki sta bila ranjena, so prepeljali v bolnišni-co. Bajle je mrtvih 12 oseb.

LONDON, 25. sept. Nemška podmor-nica je brez predhodnega opozorila tor-pedirala neki angleški 4500 tonski parnik. Pri eksploziji torpeda sta bila ubita dva mornarja, pogrešajo pa 12 mož, med nji-mi kapitana in prvega častnika. Dvanajst mornarjev se je rešilo na rešilni čoln, kjer so čakali 6 ur, da jih je prevzela neka britanska vojna ladja.

PARIZ, 25. septembra. Havas poroča iz Osla: Danes zjutraj je v Severnem morju neka nemška podmornica potopila šved-ski trgovski parnik »Gertrud«. Posadka se je rešila v čolnih in se je izkrcala na

norveški obali. Parnik je bil naložen z lesom. Podoba je, da neko letalo obve-šča podmornice o gibanju ladij.

OSLO, 25. septembra. Nemške podmor-nice so potopile včeraj že drugo finsko trgovsko ladjo. Ladja je bila torpedirana, ne da bi se nemška podmornica prej pre-pričala kaj vozi in kam je namenjena. Finski poslanik v Berlinu je proti tej po-topitvi že protestiral.

STOCKHOLM, 25. septembra. V šved-skih in finskih krogih je velika razbur-jenost zaradi potopitve dveh finskih in enega švedskega tovornega parnika. Fin-ska parnika sta vozila celulozo in les, stvari, ki niso v nemškem kontraband-nem spisku. Nemške podmornice pa so jih navzlic temu potopile na južni obali Norveške. »Aftenbladet« piše, da bodo morale nevtralne države same osigurati varnost svojih ladij na morju.

PARIZ, 25. septembra. Havas poroča iz Antverpna: Belgijski parnik Jean Sa-deau, ki so ga angleške oblasti 14 dni zadržale v Doweru, je sprejel na krov 44 brodolomcev s potopljene »Athenie«. — Njegovega tovora se angleške oblasti ni-so dotaknile.

NEW YORK, 25. sept. Sem je prispel ameriški parnik »American Farmer«. Na krovu ima tudi 21 mornarjev, ki so se rešili z neke angleške ladje, ki jo je pred dnevi potopila nemška podmornica. Ka-pitan ladje pripoveduje, da se je v tre-nutku, ko je podmornica potapljala an-gleško ladjo, kakor iz neba pojavila an-gleško letalo ter začelo obstreljevati s strojnico nemške mornarje, ki so bili na krovu podmornice. Le-ti pa so se naglo umaknili v notranjost podmornice in se začeli potapljati. Pilot angleškega letala je vrigel dve bombi. Verjetnost je velika, da se je zaradi tega podmornica potopila.

Mussolinijevo posredovanje za zaključek vojne

Govor italijanskega ministrskega predsednika v Beneški palači v Rimu — Odmevi govora v italijanskem in zahodnem tisku — Ducejev predlog za ustavitev sovražnosti je francoska vlada v sporazumu z angleško odklonila

RIM, 25. septembra. V soboto je imel ministrski predsednik Mussolini pred zastopniki fašističnega vodstva iz Bologne govor, v katerem je dejal, da ni v sedanjem usodnem času na kocki samo zemljevid Evrope, ampak tudi vseh ostalih celin. Nato se je obrnil proti razširjevalcem alarmantnih vesti, ki se nanašajo celo na njegovo lastno osebo. Ti ljudje so se pojavili po vseh kotih kot ostanki protifašističnih elementov, katere bo treba temeljito pomesti. Italijanski narod se po taki podtalni akciji ne bo dal begati in ve, da se bo Mussolini, kadar bo potrebno, pojavil na balkonu Beneške palače v Rimu in objavil zgodovinske sklepe, kakor jih je tedaj, ko je šla Italija v boj proti Abesiniji. Za enkrat se pa to še ne bo zgodilo, ker ostane italijanska zunanja politika zvesta svojim nacionalnim težnjam, zvezam in pogodbam, kakor tudi težnjam nevtralnih držav in Nemčije, katerih želja je, da se sedanja vojna v Evropi omeji. Prava vojna po Mussolinijevem mnenju še ni nastala in jo je zato še mogoče preprečiti. Zaman bi pa bilo vdajati se iluzijam, da bi se mogle obnoviti stare pozicije in razmere. Angleška in francoska vlada sta ravnali pametno, da nista napovedali Rusiji vojne zaradi njenega vpada na Poljsko, ne ravna pa pametno, da ne priznata dovršenega dejstva razkosanja Poljske. Ukaz Italije v tem trenutku je zato: Pripravimo se vojaško, da bomo lahko odgovorili na vsako eventualnost in podprli vsak poizkus, ki stremi za tem, da se vrne mir. Delati v miru in bedeti, to je in ostane cilj italijanskega naroda.

Mussolinijev govor v soboto je imel velik odmev v italijanskem, pa tudi v drugem evropskem tisku. Italijanski listi pravijo, da pripada Mussoliniju in Italiji velika naloga posredovati za mir, ali vsaj omejitev vojne ter čuvati nad interesi, ki so za Italijo nedotakljivi. Mussolini bo nadaljeval svojo posredovalno akcijo. Listi mnogih nevtralnih izjav pozdravljajo Mussolinijevo izjavo v istem smislu, docim vztrajajo v Angliji in Franciji na svojem starem odločnem stališču. V Londonu zatrjujejo, da je in ostane angleški cilj v tej vojni osvoboditi narode Evrope strahu pred Nemčijo ter jim omogočiti, da ohranijo svojo svobodo in neodvisnost. Anglije in Francije ne bo od tega cilja odvrnila nobena intriga, naj se poizkuša s katere koli strani. Razkosanja Poljske ne bosta nikoli priznali in bosta zato vojno nadaljevali do konca.

PARIZ, 25. septembra. Iz poučenega vira se izve, da je italijanski ministrski predsednik Mussolini poslal francoski

vladi predlog, po katerem naj bi se ustavile sovražnosti med Francijo in Anglijo ter Nemčijo, in sicer na podlagi priznanja izvršenega dejstva na Poljskem. V ta namen naj bi se sestala posebna konferenca v Lesail, na kateri bi se pretresla in rešila vsa vprašanja, ki so v zvezi s sedanjo vojno v Evropi, pa tudi vsa druga, ki bi jih po Mussolinijevem mnenju bilo treba rešiti. Francoska vlada je pa v sporazumu z angleško vlado Mussolinijevo iniciativno odklonila in mu sporočila, da se ne more spuščati v nobena taka pogajanja, ker cilj Francije in Anglije ni sklepati kake kompromise, še manj pa priznavati dovršenega dejstva. Take razmere, kakor so bile ustvarjene v Evropi v zadnjih dveh letih, so nadalje nemogoče. Francija in Anglija sta šli v vojno prav zato, da jih enkrat za vselej zrušita. Ta cilj hočeta doseči, pa naj se dogodki razvijajo kakor se hočejo in naj traja vojna kolikor hoče dolgo.

Japonska ofenziva na Kitajskem

ŠANGHAI, 25. septembra. Japonska vojska na Kitajskem je pričela južno od Hankova na 250 kilometrov dolgi fronti novo ofenzivo proti četam maršala Čang-kajška. Kitajske čete so se že pričele umikati v smeri proti Čangčevu. Bombardiranje in obstreljevanje kitajskih čet po letalcih je povzročilo med njimi silno paniko in se je njihov umik spremenil mestoma v kaotičen beg.

PARIZ, 25. septembra. Havas poroča iz Čungkinga, da so japonske čete na fronti Huan, južno od Janceja, v poslednji bitki izgubile okoli tri tisoč mrtvih in ranjenih. To je bila ena najsrdečjših bitk v zadnjem času. Kitajske čete so odbile več japonskih kombiniranih napadov na kopnem, z morja in iz zraka. V pokrajini Fengsing so bili istotako odbiti japonski napadi. Japonci so imeli velike izgube.

Razmerje med Nemci in Rusi

BERLIN, 25. septembra. Nemška uradna agencija pobija na odločen način vsa tolmachenja sovražnega tiska, ki hoče prikazati demarkacijsko črto med nemškimi in sovjetskimi četami na Poljskem kot prikrajševanje Nemčije ter kot dokaz njene podrejenosti vlogi nasproti sovjetski Rusiji. Uradno se še enkrat izjavlja, da sedanja demarkacija nikakor ne pomeni delitve razmejitve in ureditve poljskega problema. Vsi poizkusi, da bi se nemško-sovjetsko sodelovanje kompromitiralo, bodo ostali brez uspeha. To sodelovanje je postavljeno na trdne temelje in bo tako tudi ostalo v bodoče.

BERLIN, 25. septembra DNB. »Völkischer Beobachter« komentira pomembno dejstvo, da so bile izmenjane ratifikacijske listine med Berlinom in Moskvo o vprašanju pogodbe o nenapadanju in medsebojnem posvetovanju in pravi med drugim: Kakor je bilo uradno že prej ugotovljeno, je pogodba stopila v veljavo že na dan podpisa. Dogodki v teku minulih tednov so medtem jasno pokazali,

da ima ta pogodba temeljno zgodovinsko pomembnost in da se bodo na tem temelju odlej vedno urejevali odnosi med obema največjima narodoma v Evropi, in ta temelj je čvrst in neomajen. Nemčija in sovjetska Rusija hočeta, da namesto versajškega mira nastopi nov red in da se napravi konec trajnemu ogražanju miru na vzhodu od strani Poljske. Dejstvo je, piše list, da je v Poljski zarisana demarkacijska črta, dokaz več, s kakšnim zaupanjem sodelujeta obe državi in v kakšnem duhu rešujeta hitro in brez prepira vsa pojavljajoča se vprašanja. Njuno medsebojno razmerje je narekovano od velikega števila njihovih vzporednih interesov in na ta način izključuje vse tiste vplive, s katerimi z zahoda poskušajo zasejati neslogo med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Vodja rajha je v GdanSKU izjavil, da se Nemci in Rusi ne bodo nikoli več med seboj vojskovali na ljubo Angležem in da ne bodo dopuščali tujim narodom se vmešavati v vprašanja vzhoda.

Pogreb ubitega predsednika Calinescu

BUKAREŠTA, 25. septembra. Rador poroča: Včerajšnji pogreb predsednika vlade Calinescu je dal povod za lepe manifestacije narodne solidarnosti. Govori, ki so jih imeli ugledni predstavniki vseh struj in tudi narodnih manjšin, so pokazali vdanost in zvestobo vsega romunskega prebivalstva do države. Pogreb Calinescu je bil romanje romunskega naroda na njegov grob. Zastopnik m a d z a r s k e narodne manjšine je v svojem nagrobnem govoru med drugim dejal: »Veliki pokojnik je bil pobudnik ureditve narodnostnega vprašanja na novem temelju, temelju za sporazum med romunskim in madžarskim življenjem. On je pojmoval zgodovinski trenutek in je odkrito prožil roko madžarski manjšini.« Predstavnik n e m š k e manjšine je dejal: »Prišli smo, da mu rečemo zbogom, a obenem da se mu zahvalimo za pokazano modrost v stališču, ki ga je zavzel do narodnih manjšin, prizadevač si, da

to modrost na vseh poljih dejansko izvede. S smrtjo Calinescu je nastala velika praznina, a mi se hočemo še naprej navzemati njegovega duha in se držati smernice medsebojnega razumevanja, ki ga današnji časi nalagajo. Izjavljamo, da bomo nadaljevali delo obnovitve naše dežele.« Ti govori so najboljše dokazila nasproti vestem nekaterih tujih listov, češ, da so romunske oblasti izvedle pile proti Nemcem v Černovicah, in izvedle preiskave na njihovih domovih in zaplenile kompromitirajoče spise. Kar zadeva popolnoma upravičene ukrepe proti teroristom in morilcem Calinescu, so ti ukrepi prenehali. Na včerajšnji dan Calinescu je bila vsa gledališča, bioskopi in druga zabavišča v znak žalosti zaprta, po končanem pogrebu pa spet odprta. Po vsej Romuniji vlada popoln red in mir. Vlada nadaljuje započeto delo pokojnega predsednika vlade.

Vojaška in diplomatska aktivnost Rusije

MOSKVA, 25. septembra. Vrhovno poveljstvo sovjetske vojske je izdalo ukaz, po katerem se mora tolmачiti vpoklic rezervistov z dne 7. septembra kot mobilizacija. Rezervisti ostanejo mobilizirani do nadaljnjih zadevnih odredb. Istovrstno je vlada zaprosila za nove kredite v vojne namene. Po zanesljivih informacijah ima sovjetska Rusija sedaj pod orožjem okoli 4 milijone vojakov.

MOSKVA, 25. septembra. Sovjetsko zunanje ministrstvo razvija v zadnjih dneh zelo veliko aktivnost. V Moskvo je prispel estonski zunanji minister, obenem pa prihaja sem tudi turški. Z Madžarsko so diplomatski odnosi že obnovljeni, v teku pa so še pogajanja za priznanje sovjetske Rusije s strani nekaterih držav, ki tega doslej še niso storile. Velika pozornost se posveča dalje vestem, da bo sklenjena med sovjetsko Rusijo in Bolgarijo nova trgovinska pogodba, po kateri bo Bolgarija oddala Rusiji ves presežek svojih življenjskih potrebščin. Misli se, da

se bodo te potrebščine uvozile z ruskim posredovanjem v Nemčijo.

LONDON, 25. septembra. Na povabilo zunanjega ministra Halifaxa je obiskal sovjetski veleposlanik v Londonu Majski v soboto Foreign Office in ostal tam s Halifaxom v daljšem razgovoru. To je bil prvi angleško-sovjetski diplomatski stik po 23. avgustu. O vsebini razgovora ni bilo izdano nobeno poročilo, zatrjuje pa se, da gre za angleško iniciativno, katere namen je, doseči novo zblizanje s sovjetsko Rusijo.

LONDON, 25. septembra. Reuter poroča iz Moskve, da je prispel tja estonski zunanji minister v spremstvu načelnika oddelka za trgovino. Zdi se, da bo estonski zunanji minister Selter sklenil s sovjetsko vlado politične in trgovinske dogovore.

Borza. Curih, 25. septembra. Devize: Pariz 10, London 17.65, Newyork 44.2, Bruselj 74.87, Milan 22.50, Amsterdam 235.25, Berlin 176.

Šest do 12 tednov za odločitev Amerike

WASHINGTON, 25. sept. Demokratska večina parlamentarnega odbora za zunanje zadeve se je sestala in preučila Rooseveltov predlog o odpravi nevtralnostnega zakona. Misli se, da bo debata v senatu trajala najmanj 4 tedne. Končna odločitev o usodi nevtralnostnega zakona ne bo padla pred 6 tedni, lahko pa se zavleče tudi na 12 tednov.

RIM, 25. septembra. Agencija Stefani poroča: Po podatkih ameriškega zavoda za javno mišljenje je 57% ameriških državljanov za prodajo orožja in municije Franciji in Veliki Britaniji. Od tega števila zagovarja 90% ljudi prodajo proti gotovini, 94% pa zahteva prevoz orožja in municije z lastnimi prevoznimi sredstvi.

PARIZ, 25. septembra. Havas poroča iz Washingtona: Predsednik senatskega odbora za zunanje zadeve, Pittman, je sinoči sklical sestanek osmih pristašev razveljavljenja zakona o prepovedi izvoza orožja, da bi redigirali tekst zakonskega osnutka o nevtralnosti, ki bo danes predložen senatskemu odboru za osnovo dis-

kusije. Novi Pittmanov predlog vsebuje razveljavljenje prepovedi izvoza orožja ter ukinitve kazni, ki jo sedanji nevtralnostni zakon predvideva proti kršiteljem zakona. Vseboval bo tudi odredbe v zvezi s trgovskimi krediti vojskojučim državam. Tej zadnji točki se upira močna opozicija, ker predvideva sedanji zakon normalne kratkoročne trgovinske kredite.

VARŠAVSKI DIPLOMATI V BERLINU

BERLIN, 25. septembra. DNB. Sodi je preko Königsberga prispelo semkaj 30 članov diplomatskega zbora v Varšavi, ki so mogli zapustiti mesto s posredovanjem vrhovnega poveljstva nemške vojske. Diplomatske zastopnike je sprejel na kolodvoru šef protokola zun. ministrstva von Dornberg.

m. Marlberska napoved: Spremenljivo oblačno in malo vetrovno vreme. Obeta se pobojšanje vremena. Včeraj je bila najvišja toplota 20.2, danes najnižja 7.5, opoldne pa 11.4. Padavin od včeraj in danes je bilo 5.4 mm.

Meje Jugoslavije zavarovane in spoštovane

Danes je Jugoslavija mnogo močnejša kakor pred mesecem dni

Graška »Tagespost« je te dni objavila daljši članek z naslovom »Neutrality jugoslovanske«, v katerem pravi med drugim:

»Naš jugoslovanski сосед je neposredno pred izbruhom sedanega evropskega konflikta rešil vprašanje, ki je zaradi svojega velikega političnega pomena mnogo let predstavljalo težko obremenitev za jugoslovansko zunanjo politiko, to je sporazum med Srbi in Hrvati. Kljub neugodnemu prerokovanju in pesimističnim presojam se je pokazalo na obeh straneh toliko mirne smiselnosti in objektivnosti ter dobre volje, da se je končno našla pot, katero sta z zadovoljstvom sprejela

Beograd in Zagreb. Edinstvo in strnjenoost jugoslovanske države in njene sile na zunanji so popolnoma ohranjene. Hrvati pa v njej sedaj lahko najdejo dovolj življenjskega prostora za svoje kulturne potrebnosti, tako da sedaj radi in z zaupanjem sodelujejo in se posvečajo državnemu vodstvu, in to tem bolj, ker je v državno vodstvo poleg preizkušenega posredovalca in pomiritelja g. Dragiša Cvetkovića stopil tudi njihov voditelj dr. Maček. Tako je bilo doseženo notranje pomirjenje, ki smo ga kot prijateljski sosede že dolgo pričakovali. Nova ureditev vsekakor zahteva nekatere upravne naloge, ki ne bodo lahke in priproste,

vendar pa vse to obenem prinaša močno koncentracijo vseh političnih sil, tako da je danes Jugoslavija mnogo močnejša kakor pred mesecem dni. Taka strnjenoost je danes potrebna za vsako neutrarno državo in gotovo je, da je na obeh straneh bistveno pripomogla k zblizanju težnja, da se jugoslovanska domovina brezopojno obvaruje sedanje svetovne krize. Sicer je tudi za neutrarno državo veliko nevarnosti in vprašanj in vsak dan vidimo in doživljamo, kako je neutrarnim državam otežkočeno njih neutrarno stališče. Toda Jugoslavija in njene meje bodo na vsak način zavarovane!»

o. Vlom v župnišče. Neznani vlomilec je vdrl v župnišče na Gozdu pri Kamniku in ukradel župniku Matiji Selanu 2.500 din gotovine, 12 zlatnikov, zlato žepno uro z zlato veržico in precej starega srebrnega denarja.

o. Roparski napad na starčka. V Lenci pri Golniku sta dva maskirana razbojnika vdrla v hišo starega Logarja in ga do nezvesti poškodovale. Razbojnika sta odnesla 150 din in odpeljala Logarjevo kolo.

Celje

c. Gledališki abonma za leto 1939-40 razpisan. Gledališka uprava v Celju opozarja cenj. občinstvo, da se za abonma čimprej prikladi. Cene abonmaja so sledeče: Lože I. reda 1575 din, lože II. reda 1260 din, lože III. reda 1008 din, lože IV. reda 756 din. Sedeži v parterju: od I. do III. vrste 252 din, od IV. do VI. vrste 215 din, od VII. do IX. vrste 177 din. Galerijski sedeži: I. vrsta 126 din, II. in III. vrsta 101 din. Abonma se lahko plača v šestih mesečnih obrokih.

c. Na šest mesecev zapora in 1000 din povprečnine je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen veleposestnik Ludvik Cizej iz Podvina pri Polzeli, ker je v silobranu udaril po glavi Svetka Jožefa in mu prizadejal smrtonosne poškodbe. O slučaju smo poročali.

c. Grda razvada. Prejeli smo: V nekaterih trafikah se je razpasla grda razvada; zberejo se zastojkarji in čitajo v trafikah vse časopise zastoj. Ta grda razvada je neprijetna za trafikante, ki se nadležnih čitateljev ne morejo rešiti, ker se bojijo zamere. Taki zastojkarji bi lahko sami uvideli, da so po trafikah v nadlego in bi naj v bodoče to nelepo razvado opustili.

c. Seja mestnega sveta celjskega bo v petek, 29. t. m., ob 18. v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu so poročila oborov.

c. Nesreča pri nakladanju lesa. 30 letni delavec Jakob Trobiš iz Smartnega v Rožni dolini je padel pri nakladanju lesa in se potolkel po glavi ter si zlomil desno roko v ramenu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. Sokolsko društvo Celje-matica opozarja, da bo vpisovanje za vse oddelke zaključeno 30. t. m. Vsi, ki se nameravajo vpisati k sokolski telovadbi, se opozarjajo, da po omenjenem roku ne bo nihče več sprejet.

c. Sestanek starejših telovadcev obeh celjskih sokolskih društev bo jutri ob 18.30 v telovadnici Sokolskega društva Celje-matica v mestni telovadnici. Določil se bo urnik telovadbe.

Ptuj

p. O razpotju na Bregu. Na prvem razpotju na Bregu je nedavno ptujski elektrarna postavila pred zidanim križpotjem trikotni lesen drog za električni vod. Ta drog zakriva napise križpotja. Ker so se že pojavile pritožbe, bo posebna komisija ugotovila potrebo ali nepotrebo prestavitve tega prizadetega droga.

p. Konj jo je brenil. 3 letno Petek Miko iz Zlatoličja na Dravskem polju je konj nevarno brenil v glavo.

— Dejal sem novemu evropskemu mojstru v boks, če hoče, da ga malo premikastim.

— In kaj je dejal?

— Veš, povedal sem mu to po telefonu...

Novice

Slovenska žena zahteva volivno pravico

V Ljubljani je bil občni zbor Jugoslovanske ženske zveze za Slovenijo, ki ga je vodila predsednica ga. Mira Engelmannova. Vsa poročila so pokazala, da je delo našega ženstva osredotočeno na socialno narodno-obrambno delo. To opravljajo 4 komisije: Komisija za tisk, za zadržanje otrok, za emigracijo in gospodinjstvo-gospodarska komisija. V slovenski sekciji je včlanjenih 20 različnih ženskih društev in odsekov. Naše napredno žen-

stvo ponovno zahteva žensko volivno pravico in se je zato obrnilo na podpredsednika vlade dr. Mačka. JZZ je skupno z zvezo gospodinj v posebni spomenici zahtevala nujno in pravično socialno ureditev viničarskega vprašanja. Delovala je tudi na ureditvi našega babištva in porodništva na podeželju. Posebna pažnja pa je veljala socialnemu in narodno obrambnemu delu v obmejnih krajih.

Železniška nesreča pri Banja Luki

Včeraj popoldne se je pripetila na železniški progi Banja Luka—Sunja med postajama Ivanjska in Bitovica strahovita železniška nesreča, ki je zahtevala več človeških življenj. Na postaji Ivanjska je premikal tovorni vlak. Nenadoma se je strgalo 5 vagonov, ki so z veliko brzino drveli po strmi progi proti postaji Bitovici. Iz nasprotni smeri je v tem času pripeljal iz Prijedora osební vlak. Strojevodja je zagledal drveče tovrne vagone in pričel naglo zavirati. Katastrofe ni mogel več preprečiti. Tovorni vagoni so z vso silo treščili v osebni vlak in se ob

njem popolnoma razbili. Nekaj vagonov osebnega vlaka je iztirilo. Vsi so bili močno poškodovani. Izpod ruševin osebnega vlaka se je slišalo obupno klicanje potnikov na pomoč. Na kraj železniške katastrofe je prispela iz Banja Luke železniška komisija z večjim številom zdravnikov. Številne ranjence so s posebnim vlakom prepeljali v banjaluško bolnišnico. Število smrtnih žrtev je precejšnje, ni pa še točno ugotovljeno. Trupla, ki so jih potegnili izpod ruševin, so tako zmečkana, da jih ne morejo spoznati.

Vaška skladišča za seno

Naravne neizgode so letos občutno prizadele kraje ob Pesnici. Spomladanske poplave so prevlekale z blatom travnike in polja. Ponekod so bili obetajoči prihodki popolnoma uničeni. Poblateno seno ni služilo kvečjemu za gnoj. Pridelke, ki so si za silo opomogli, je doletel še ponoven udarec v poletni suši. Čim je bliž jesenski veter, so pričele mučiti prebivalstvo resne skrbi za zimsko prehrano. V prvi vrsti so spet prizadeti

mali posestniki in kočarji. Ti nimajo nikakih rezerv iz boljših letin. Pred zimo stoje brez zadostne hrane za sebe in za živino. Za malega človeka pa je najhujši udarec, če je prisiljen prodati svojo živino. V teh krajih zdaj spet glasno kliče potreba po ustanovitvi vaških skladišč za seno. Tu bi bila najbolj poklicana občina, da organizira vaške zadrage. V dobrih letinah bi nabirali pridelke v skupna skladišča za slabe letine.

Kolesar pod tovornim avtomobilom

Na cesti v Poljčanah se je v soboto pripetila huda nesreča. Trčila sta skupaj kolesar, 20-letni Majhenič Jože, delavec na žagi pri Magerlu v Poljčanah, ter tovorni avto avtoprevoznika B. V. iz Stadenca pri Mariboru.

Tovorni avto je vozil gramoz iz Lovstranskega kolovoza je vračajoč se na delo na glavno cesto zavozil kolesar Majhenič. Ker je vozil navzdol, je pripeljal na cesto v precejšnjem tempu. Ko je v zadnjem hipu zagledal tovorni avto, je

svoje vozilo naglo zavrl. Tudi šofer tovornega avta, ki je vozil povsem po desni strani, je voz takoj zavrl, vendar je bila nesreča neizogibna. Kolesarja, ki je v zadnjem trenutku še zgrabil za odbijače, je vrglo pod avto. Prišel je pod kolo, ki mu je desno nogo nad kolonom popolnoma zdrobilo. Koko se je razbilo. Poklicani zdravnik dr. Hronovsky je po nesrečencu takoj nudil prvo pomoč, narkar je fanta avtoprevoznik sam odpeljal s svojim avtom v mariborsko bolnišnico.

pripovedoval Dangubić orožnikom pri zasliševanju.

TRAGEDIJA NEKDANJEGA WESTFALSKEGA RUDARJA

V westfalskih rudnikih je dolga leta delal naš rojak Ivan Drnovšek iz Zg. Loga v Zasavju, kamor je bil pristojen njegov oče. Ker je Drnovšek težko zbolel, so ga upokojili. Rudar se je odločil, da bo še naprej živel v Nemčiji, kjer se je tudi rodil. Prodajal je časopise. Nekega dne je Drnovšek imel smolo, ker so med časopisi našli tudi nek komunističen list. Zato so ga nemške oblasti nedavno izgnale v našo državo in mu ustavile pokojnino. Pri nas je bil brezdomec brez vsakih sredstev in je te dni umrl bolan v največji revščini.

Ali je ubil svojega prijatelja?

V tajni razpravi pred malim kazenskim senatom na okrožnem sodišču v Mariboru je bil koncem januarja obsojen 25-letni posestnikov sin Franc H o r v a t na 5 let težke ječe in na tri leta odvzema častnih državljanskih pravic, ker je, kakor ga je dolžila obtožnica, lani oktobra napadel svojega »dobrega« prijatelja Franca Tepeha iz Ciglenc pri Ptuj ter ga s kolom pobil na tla. Pri pretepu bi mu naj po obtožnici pomagal tudi mladoletni St. D., vendar pa je bil zadnji zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

Obsojeni Franc Horvat je vseskozi zanikal krivdo ter doprinesel tudi alibi, da je bil usodno noč in v kritičnem času, ko se je zločin zgodil, pri svojem dekletu. Napadeni Tepeh se je po nesreči za-

vlekel domov, od tod pa so ga čez nekaj dni spravili v mariborsko bolnišnico, kjer je umrl. S seboj v grob pa je odnesel tudi tajno, kdo ga je napadel. Po nekkih okoliščinah ter nekkih izpovedih ter besedah, ki so bile takrat izrečene deloma od pokojnega Tepeha, deloma pa od njegovih prijateljev, pa je orožništvo aretiralo Horvata, ki je prišel celo sam na orožništvo, ko je zvedel, da ga dolžijo uboja.

Zaradi vseh teh okoliščin je Stal sedmorice v Zagrebu ugodil reviziji, izrečeno sodbo razveljavil in vrnil zadevo na prvo instanco. Od takrat do danes sta se potlej vršili že dve razpravi, vendar sta bili obe zaradi zaslišanja novih prič prekinjeni ter preloženi.

NOVA CESTA ZAGREB—SAMOBOR

Pravkar je bila dograjena nova cesta Zagreb—Samobor, ki je bila danes odprta in izročena prometu. Drugo leto bodo s cestnimi deli nadaljevali in zgradili cestno zvezo Zagreb—Slovenija.

IZ ZELJE PO KAZNILNICI PASTIR UBIJ PRIJATELJA

V Brest Pokupskem pri Sisku je 16-letni pastir Josip Dangubić na paši ubil svojega prijatelja, 17-letnega Adama Tusa. Mladi morilec je popolnoma sam na svetu in se je preživljal kot pastir. Vedno je želel, da bi se izučil kakšne obrti. Zato je sklenil, da bo nekoga ubil, samo da bo prišel v kaznilnico v Gradiško, kjer se bo lahko učil. Tako je

Maribor

Konkurenca med mestnimi in okoliškimi mesarji

Približuje se 1. oktober, ko bodo morale biti mesnice ob nedeljah in praznikih v mestu zaprte. Zaradi odredbe banske uprave o zimskem času glede odpiranja in zapiranja mestnih mesnic trpe mariborski mesarji veliko škodo. Mesto je tako povezano z okoliškimi občinami, da ni niti meja nikjer vidna. Zato bi bile razlike v pravicah med mestom in okolico krivične. Omenjena banska odredba ne velja za okoliške mesarje, ki dobavljajo ob nedeljah in praznikih sveže meso mnogim meščanom na škodo mestnih mesarjev.

Že marca je napravilo Združenje mesarskih mojstrov v Mariboru vlogo na bansko upravo glede spremembe uredbe o odpiranju in zapiranju mesnic v zimskem času, to je od 1. oktobra do 1. maja. Prošnjo in zahtevo so utemeljili z važnimi razlogi. Sprememba te odredbe je potrebna že iz tujsko prometnih razlogov, zlasti pa iz krajevnih ozirov. Pozini ko so v mestu mesnice ob nedeljah in praznikih zaprte, hodijo meščani k okoliškim mesarjem, ki jim lahko tudi ob teh dnevih postrežejo. Tako se stranke privadijo na okoliške mesarje in ostanjejo pri njih tudi poleti. Škodo pa trpi mestni mesar. Mariborski mesarji zahtevajo samo to, kar imajo tudi druge živilske

stroke, kakor na pr. peki. Tudi pekarni prodajajo ob nedeljah in praznikih pecivo, četudi pri kruhu svežina ne igra tolikšne zdravstvene vloge kakor pa pri mesu. Znano je, da Mariborčani ne kupujejo že dva dni prej mesa, ker vedo, da je zastrupljenje s starim mesom zelo nevarno zlasti pri mlademu mesu, ki ga navadno ob nedeljah in praznikih uživajo. Naš delavec zaradi pomanjkanja stanovanjskih prostorov tudi nima potrebnih mrzlih shramb, kjer bi hranil že dan prej kupljeno meso. Razumljivo je zato, da se gospodinjke zatekajo v okolico k tamošnjim mesarjem.

Dobro utemeljena vloga Združenja mesarjev ni našla odziva. Zato se je ob priliki službenega obiska bana v Mariboru oglasila pri njem posebna deputacija, ki mu je ponovno obrazložila upravičene zahteve mestnih mesarjev. Izročili so mu tudi prepis prve vloge, a problem je ostal zopet na mrtvi točki. Čakali so preko poletja in bliža se 1. oktober, toda uredba o odpiranju in zapiranju mestnih mesnic še ni spremenjena in mesnice bodo v mestu ob nedeljah in praznikih zopet zaprte. Ali se ne da z dobro voljo ustreči mesarjem in konzumentom?

Roparski napad v Mesarski ulici

Vsa betežna in po celem telesu občutno poškodovana je prišla danes na policijo 55-letna krošnjarjeva žena Ivana Kozljaničeva in prijavila, da je postala sinoči v Mesarski ulici žrtev roparskega napada. Sinoči je bila Kozljaničeva s svojim možem v neki gostilni ob Dravi. K njuni mizi je prisedel mlajši moški in se pričel z njima prijazno razgovarjati. Videl je tudi, da ima žena večjo vsoto denarja in pošteno hranilno knjižico. Okoli 10. ure zvečer sta Kozljaničeva odšla iz gostilne. Mož je odšel naprej, žena pa

mu je sledila po Mesarski ulici. Kmalu je prihitel za njo znanec iz gostilne. V temi jo je zgrabil za vrat in jo vrغل na tla. Zavlekel jo je še bolj v temo in ji med ruvanjem ter suvanjem po celem telesu odvzel ročno torbico, v kateri je imela žena 3080 dinarjev, ki jih je šele nedavno dvignila iz poštne hranilnice, ker je nameravala oditi v toplice. Napadena žena se bo morala zateči v bolnišnico, ker je hudo poškodovana. Policija je nekega osumljenca zaradi roparskega napada v Mesarski ulici že prišla.

Usodna vožnja s tujim avtomobilom

V soboto zvečer je 22-letni tekstilni delavec Franc Zelenko opazil v Cafovi ulici avtomobil, ki ni bil zaklenjen. Njegov lastnik industrijec Jurij Polak je bil pri kmo predstavi v Unionu. Zelenko, ki se še ni nikoli vozil sam z avtomobilom, je sedel za volan in pognal motor. Pri-

peljal se je samo do Zrinjskega trga, kjer je vozilo treščilo v drevo in ga prelomilo. »Šofer« je ostal k sreči nepoškodovan, avtomobil pa je spredaj popolnoma razbit. Polak ima nad 50.000 din škodo. Zelenka je policija aretirala.

Šest žensk pobegnilo iz bolnišnice

V mariborski bolnišnici so te dni doživeli pravo senzacijo. Dogodi se, da v ječah pripravljajo skupen pobeg na zlato svobodo. Zelo redek pa je primer, da bi se tak pobeg organiziral med bolniki v bolnišnici, še manj pa med ženskami. Kljub temu pa je Maribor to posebnost doživel. V neki bolniški sobi v tukajšnji bolnišnici je ležalo šest žensk. Bile so iz raznih krajev, iz Celja, Ptuj, Poljčan in iz mariborske okolice. Očividno jim ni prišlo bolniško ozračje. Zato so se dogovorile za pobeg. Dobro so pripravile

načrt. Sredi noči je vseh šest žensk zapustilo bolniško sobo. Splazile so se na vrt in preko vrtnih ograje so splezale na ulico in kar v bolniških haljah pobegnile na vse strani. Nekatere so pokradle pri begu, kar jim je prišlo pod roke.

Poljčanski orožniki so v soboto postali pozorni na neko žensko v Spodnjih Poljčanah. Ker je nosila s seboj zavitek, so jo ustavili. V zavitku je imela bolniško haljo. Žensko so aretirali. Je to Regina Škrget, ki je ena od begunk iz mariborske bolnišnice.

POKOJ MED SEJMARJI

S tovrnim avtomobilom se je vračalo od Sv. Trojice v Slovenskih goricah več sejmarjev. Že med vožnjo so se sprli in skoraj stekli. Bliskali so se že noži. Pred Kolodvorsko ulico pa je sejmar V. iz Maribora udaril Egoa Turka, tehničnega zastopnika, s kamnom s tako silo po glavi, da se je s krvjo oblit zgrudil. Rešilni voz ga je prepeljal na dom.

VINIČARSKO ZBOROVANJE

Včeraj dopoldne je bilo v Košakih dobro obiskano zborovanje okoliških viničarjev. Govorniki so razpravljali o problemih obmejnih viničarjev in se dalje časa pečali s stališčem viničarskega stanja do svojih gospodarjev, s katerimi so v sporu zaradi nove uredbe o viničarskem redu. Naši viničarji so poslali na merodajna mesta več resolucij s spremeni-valnimi predlogi.

IZKOPANA OKOSTJA NA POBREŠKI CESTI

Med mostom in Tržaško cesto regulira mestna občina del Pobreške ceste, ki ga imenujejo turške šance. Tam je namreč stala stara Turkova hiša, ki so jo pred leti podrli. Pri kopanju so delavci naleli na številna okostja, ki so še zelo dobro ohranjena. Okostja izvirajo z nekdanjega pokopališča okoli magdalenske cerkve. Kostni so prepeljali na pobreško pokopališče.

ZARADI ŽGANJA NAPADLA SVOJEGA MOŽA

V tukajšnji bolnišnici so pripeljali 57-letnega posestnika Jožeta Markeša iz Ži-karcev v Slov. goricah. Mož je pri zaslišanju izpovedal, da ga je doma napadla njegova 45-letna žena Ivana in mu

z vilami povzročila več poškodb po celem telesu. Bojevitni ženi se je zahotelo žganja, ki ga je zahtevala od svojega moža. Ker ji Markeš ni hotel dati pijače, ga je pošteno premikastila.

m. Sodna vest. V višjo skupino je napredoval sodnik Srečko Grmovšek pri okrajnem sodišču v Mariboru.

m. Iz orožniške službe. Za komandirja orožniške postaje v Šoštanju je premeščen orožniški narednik Ivan Iljaš iz Selnice ob Dravi.

m. Izbira sedežev v gledališču je za nove abonente te dni pred otvoritvijo jubilejne sezone še mogoča. V olajšanje izbire je interesentom pri gledališki blagajni na vpogled načrt vseh sedežev in cenik abonmaja, ki nudi velik popust napram dnevnim cenam.

m. Prodaja grozja v okviru mariborskega groznega tedna bo pričela jutri zjutraj na Rotovškem trgu na dvorišču mestnega socialno političnega urada.

m. Umesten pietetni čin. Kakor znano, je zapustil bivši trgovec Simon Novak svojo dvonadstropno hišo v Slovenski ulici 22 kot ustanovo za obubožane mariborske trgovce, da uživajo v njej brezplačna stanovanja. Razen nagrobnega spomenika na mestnem pokopališču v Pobrežju je Združenje trgovcev za mesto Maribor nabavilo v počastitev blagega pokojnika sedaj še primerno spominsko ploščo, s katero je okrasilo te dni notranjost na novo prepletkane hiše.

m. Kriza v tekstilni industriji. Zaradi pomanjkanja surovin in zaradi mednarodnega položaja so nekatere mariborske tekstilne tovarne omejile svoje obrate. Nekatere tovarne delajo s skrajšanim delovnim časom, kar gre v pretežni meri na škodo tekstilnega delavstva.

m. Manufakturiisti in krojači se zadnje čase pritožujejo, nad popolnim zastojem. Nihče ne kupuje in krojači že dalje časa nimajo naročil.

m. Pelkova racija. Mariborska policija je v petek priredila v vseh okrajih mesa

obsežno racijo. Prijela je večje število osumlencev od katerih so mnoge pridržali v zaporu.

m. Aretacija večkratnega kolesarskega tatu. Orožniki so v Kamnici prijeli Franca Cerčca iz Melja, ki je osumljen številnih kolesarskih tatvin, ki so se dogajale zadnje dni v Mariboru. Dve tatvini je Cerček že priznal.

m. Teichmeister sodeloval pri vplomu v Bresternici. Orožniki so prijeli 31 letnega delavca Franca Teichmeistera s Koroške ceste, kjer je bil ubit razbojnik Rogan, ker je najbrže sodeloval pri vplomu v Bresternici.

m. 300 kg krompirja je nekdo ukradel frančiškanskemu vrtnarju Alojzu Verstovšku iz ute v Cvetlični ulici 28. Vlomilec je skušal vdreti tudi v svinjak, kar pa se mu ni posrečilo.

m. Na Glavnem trgu je neki kolesar povozil 70 letnega delavca Simona Cenca, ki je dobil lažje poškodbe.

Razbojniški vodja »Džurs« ustreljen

V soboto popoldne so mariborski policijski stražniki na koncu Koroške ceste ustrelili zloglasnega razbojnika Alojza Rogana. Po salvi revolverskih strelcev z obeh strani je padel strahovalec mariborske okolice in celega severnega dela Slovenije.

Alojz Rogan, ki so ga tovariši klicali z razbojniškim imenom »Džurs«, je kljub svojim 28 letom preživel dolgo vrsto let v naših ječah. Pred meseci je zbral v Studencih svoje pajdaše v tolpo, ki je ropala, kamor je prišla. Glavno taborišče Roganove tolpe je bilo stanovanje studenškega čevljarja Jazbinskega. Njegova zvesta tovarišica je bila Pavla Vezovnikova, najdržnejša tovariša pa Knez in Peša. Vsi razen Kneza so že v rokah pravice.

Rogan se je skrival zadnje čase v Savinjski dolini. Ko so se govorice o njegovih strahotnih roparskih pohodih nekoliko polegle, je prišel nazaj v Maribor. Obiskal je celo nekega znanca v mariborski bolnišnici. Zadnje dni so se spet vrstili vlomi v tukajšnji okolici in oblasti so jih pripisovali razbojniku Roganu. Preiskava je bila poostrena in nit je vodila na Koroško cesto.

Rogan je hodil k svojim znancom Teichmeistrom na Koroški cesti 85. Tja je prišel v sredo in je bil tam vse do svoje smrti. V sredo ponoči je vlomil v trgovino Rupriha v Bresternici, kjer je zmanjkalo za 10.000 dinarjev manufakturnega blaga. Del plena so našli v Teichmeistrovi drvarnici.

V soboto je bil razbojnik Rogan doma. V hiši sta bili tudi stara Teichmeisterova in njena hči. Ker sta se mati in hči nekaj sprli, se je hotela hči maščevati. V prvih popoldanskih urah je neopaženo zapustila stanovanje in odšla na stražnico 3 na Koroški cesti ter povedala, da se v njihovem stanovanju skriva razboj-

m. Prometna nesreča v Novi vasi. Celjarski mojster Josip Kresal je peljal s motorjem s priklopo svojo ženo in 9-letnega sina na sprehod proti Novi vasi. Med vožnjo je trčil v njegovo vozilo ženo osebnih avto, ki je motor pokvaril. Žena in otroka je vrlo iz prikloče na travnik ob cesti. Oba sta bila laže poškodovana.

m. Dvoje ukradenih koles. Delavki Hovini Morausovi je bilo z dvorišča na Meljski cesti 95 ukradeno žensko kolo »Wanderer« z evid. štev. 24865. Drugo kolo je bilo ukradeno Ivanu Bezjaku z nekega dvorišča v Cafovi ulici. Ukradeno kolo je znamke »Hoventri« in je registrirano s štev. 125953.

m. Kolo v koruzi. Nek delavec je našel na koruznem polju za delavnicami železnico kolo znamke NSU z evid. štev. 139260. Lastnik naj se zgleda na policijo.

* Klopotel vabijo tudi Vas, da udeležite zanimivega Putnikovega kroga izleta v Slovenske gorice v nedeljo, oktobra. Cena samo 50 din. Prijavite čimprej!

m. Nočna lekarniška služba (od 23. vključno 29. t. m.): Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* Grajski kino. Nesmrtno delo velikega pisatelja, najboljšega poznavalca Rudyarda Kiplinga »Gunga Din«, ki je stal 2.000.000 dolarjev. Povsod se ta film predvaja doseže ogromen uspeh.

* Kino Esplanade. Do vključno »Junak pod copato«, najnovejša igra. Lilian Harvey, Willi Fritsch.

* Kino Union. Do vključno »Tajni agent X-9«, II. del. Višek napetosti in senzacij.

Radio

Ponedeljek, 25. septembra
Ljubljana: 12. Za boljšo voljo (ploščice); 12.45 Poročila; 18.20 Odmevi iz Koroške (ploščice); 19.40 Naši poljedelci in vinogradi; 20.45 Orkestralne točke (ploščice); 22. Napovedi, poročila; 22.12 Mandolinske skladbe; 22.15 Balalajke (ploščice). — Zagreb: 20. Lahka glasba RO; 22.20 Prenos pesne koncerta; 22.30 Opoldanski koncert; 22.35 Narodni pesmi; 17.45 Pesmi na ploščici; 18.20 Zabavni popoldanski koncert; 22.30 Nočni koncert s ploščami. — Solija: 20. Popoldanski koncert lahke in pesne glasbe; 20. Simfonijski koncert; 21.25 Lahka glasba. — Bruselj: 20. Sauguetova opera »Kontrabas«. — Praga: 23. Janáčekova opera »Sarka«. — Rim: 21. Mali Plesni koncert »Nočni turnir«. — Dunaj: 20. Koncert italijanskih mojstrov.

Ličan je prišel v Zagreb in začel gledati v avtomobil, ki ga še nikoli ni videl. Vprašal je nekoga: — Kaj pa je to, za Boga, brate? — Kaj ne vidiš, mu je odgovoril šaljevo. Konje so izpregli, zdaj pa leti voz s njimi, da jih doteče.

Ličan je prišel v Zagreb in začel gledati v avtomobil, ki ga še nikoli ni videl. Vprašal je nekoga: — Kaj pa je to, za Boga, brate? — Kaj ne vidiš, mu je odgovoril šaljevo. Konje so izpregli, zdaj pa leti voz s njimi, da jih doteče.

Kultura

Skopsko gledališče in njegov gledališki list

Med jugoslovanskimi gledališči izvršuje skopsko posebno poslanstvo, ki obstaja glavno v tem, da utira umetnosti pot v okolju Južne Srbije, ki je bila še pred dvajsetimi leti najbolj zaostala dežela naše kraljevine, in da širi med domačinom prebivalstvom zavest kulturno-politične pripadnosti. Tega poslanstva se država vedno zavedala in podpirala skopsko gledališče bolj kakor druga pokrajinska, in čisto tudi v njihovo škodo. Kljub temu se je moralo skopsko gledališče bojevati z velikimi težkočami. Dasi ima mesto nad 70 tisoč prebivalcev, nima nikake gledališke tradicije, in sprva naveda tudi ni imelo gledališke publike. Povezne so bile zato koncesije na račun drugega umetniškega poslanstva. Toda te zahtevne težkoče je gledališče premagalo v razmeroma kratkem času in stoji sedaj na precejšnji višini. Ima vrsto dobrih režiserjev, igralcev in igral. Tam so delovali ali še delujejo tudi mnogi Slovenci, kakor n. pr. Vladimir Skrbinšek, Maks Furjan itd.

Za letošnje novo sezono je pričela izdati gledališka uprava tudi svoje lastno glasilo »Pozorišni list«, ki izhaja na 16 straneh vsakega 1. in 15. v mesecu. Pred nami ležita prvi dve številki, in priznati je treba, da dobro ustrezata potrebi in namenu takega časopisa. Poleg informativnih sestavkov o delih, ki se pripravljajo in njihovih avtorjih, je še

IZ BOLGARSKEGA GLEDALIŠKEGA ŽIVLJENJA

Bolgarska pokrajinska opera v Stari Zagori slavi letos petnajstletnico svojega delovanja. Ustanovljena je bila na zasebno pobudo leta 1925. pod okriljem pevskega društva »Kaval« in je delala dolgo večinoma z diletanti. Polagoma se je razvila v zelo pomembno podeželsko opero, ki ne nastopa le doma, ampak gostuje tudi v Plovdivu, Slivnu, Burgasu, Novi Zagori itd. Zanimivo je, da je bil med ustanovitelji tudi znani pevec Teodor Mažarov, član dunajske opere. — Opera v Plovdivu, ki je pridružena tamkajšnjemu dramskemu gledališču, stoji na letos v peto sezono. Na čelu ji stoji M. A. Kraev. Subvencijo dobiva od države in od mestne občine. — Letos je gledališče v Sofiji, ki vzpizarija sagnje in je zasebna ustanova pod vodstvom bivšega ravnatelja bolgarskega Narodnega gledališča in pozneje plovdivskega Mestnega gledališča P. K. Stojčeva. Sezona se je pričela z Leharjevo opero »Bohemska ljubezen«. — Pozor! Pozor! Gledališče v Sofiji je pričelo novo sezono s »Tatarskim kavalom« Nikolaja Ikonomova. Gledališče izvaja zelo pomembno nalogo z dobrimi gostovanji po pokrajinskih mestih. — So-

nekaj drugih na gledališče se nanašajočih prispevkov in gledaliških notic. V prvi številki so poleg uvoda sestavki o Shawjevem »Hudičevem učencu«, Hamsunovi dram »V krepkih življenja«, spis »Igralci in publika«, pregled lanske sezone itd. V drugi številki je informativni članek o Molièreu in njegovem »Tartuffu«, Wernerjevem »Sorodniku z Balkana« in »Novih ljudeh«, razmišljanja A. Štimca o balkanskih gledaliških možnostih, slede pa še gledališke in druge vesti. Sestavki so pisani strokovno neoporečno, pa vendar tako, da so razumljivi tudi povprečnemu obiskovalcu gledališča. Ta način urejevanja in pisanja gledališkega lista bi bil priporočljiv tudi pri nas, kjer so informativni sestavki navadno odmaknjeni od povprečne ravni obiskovalcev in zato za nje brez pravega haska. Gotovo bi bilo treba tudi naš mariborski »Gledališki list« razširiti in reformirati, da bi postal res informativno glasilo gledališča. Priporočljive bi bile tudi ilustracije, ki skopski »Pozorišni list« močno poživljajo.

Iz glasila skopskega gledališča spoznamo dalje, kako upoštevano in važno vlogo so igrali in še igrajo na tem najjužnejšem jugoslovanskem odru slovenski režiserji in igralci, saj nahajamo v obeh prvih številkah celo vrsto vesti in pripomb, ki se nanašajo zlasti na Vladimirja Skrbinška in Maksa Furjana. — r.

dobno gledališče je pričelo svoje letošnje delo v Kazanliku z delom Ivana Vazova »Brez ognja ni kraja«, zasnovanim na stari hajduški legendi, v režiji Georgija Kostova. Druga premiera je drama Aleksandra Žiržinova »Letalska vojna«.

k Petindvajsetletnica smrti P. K. Javorstva. Te dni slave v Bolgariji 25-letnico smrti bolgarskega pesnika P. K. Javorova, ki je ustvaril kot lirik nekaj del trajne vrednosti.

k Nov bolgarski roman. Pisatelj Stilian Čilingirov, avtor romana »Kruh naš vsakdanji«, je napisal nov roman, ki je zajet iz življenja v Šumnu, pisateljevem rojstnem kraju.

k Legenda o sv. Sofiji. V Sofiji je izšla druga izdaja Stojana Zagorčinova »Legende o sveti Sofiji«. Ta legenda je v resnici zgodovinski roman.

k Slovenske umetnice na zagrebški razstavi. Kakor smo že poročali, je te dni odprta v Zagrebu razstava Kluba likovnih umetnic, ki slavi s tem desetletnico svojega obstanka. Izmed slovenskih slikark so se razstave udeležile Elda Piščančeva, Mira Pregljeva in Anica Zupanc-Sodnikova ter kiparka Karla Bulovec-Mrakova.

Sport

Prvenstvo LNP

Na železničarjevem stadionu sta se večeraj srečala v prvenstvenem tekmovalju LNP-a železničar in Rapid. Igra je bila zanimiva in mestoma tudi razburljiva, vendar vsekakor fair. Železničarji so imeli boljši napadalni kvintet, ki je tudi odločil končni rezultat 2:1. V predtekmi obeh rezerv je zmagal železničar s 5:3. ISSK Ma-

ribor je v Murski Soboti doživel neprijetno presenečenje ter moral napram SK Muri kloniti s 3:1. V Cakovcu je CSK porazil Gradjanski s 3:1. V celjski skupini prvenstvenega tekmovalja LNP-a je Olimp premagal z 1:0 Hrastnik, Amater pa Celje s 4:0.

Rezultati obeh lig

Po petem kolu hrvatsko-slovenske lige je Ljubljana še vedno na zadnjem mestu, Gradjanski pa z 9 točkami krepko na vodstvu. Večera je Ljubljana proti Varaždinski Slaviji igrala 3:3 (2:2), vendar je bila igra zaradi izgrediv v 85. minuti prekinjena. Gradjanski ni mogel novincu Splitu zabiti niti enega gola: igra je ostala z

0:0 neodločena. Hašk je s 3:1 premagal Hajduka, Concordia z istim rezultatom Bačko, osižeška Slavija in Sašk pa sta remizirala s 3:3. V bivši ligi je Jugoslavija premagala Bato s 3:0, BSK Vojvodino s 5:3, skopljski Gradjanski Bask z 2:1 in Zak Zemun s 7:1.

KOLESARSKO PRVENSTVO HRVATSKE

Prvenstvo Savske banovine so hrvatski sportniki prekrstili ter imeli večeraj prvo kolesarsko prvenstvo banovine Hrvatske. Prvak je postal na 100 km Prosenik v 3.6.45 (povprečno 32 km na uro) pred Grgcem in Fiketom.

s. Srednješolci so plaval v Ljubljani za tri pokale. Posebnih rezultatov ni bilo, ker so najboljši pač tekmovali na vseh disciplinah. Pelhan in Wernerjeva sta svojima zavodoma prinesla zmage.

s. V Ljubljani je bila seja koalicijskega odbora hrvatskih in slovenskih nogometnih klubov. V vsakem oziru je bil dosežen popoln sporazum tudi glede neudeležbe na običnem zboru JNS-a 1. oktobra v Beogradu ter določeno tudi stališče glede reorganizacije JNS-a.

s. Dr. Čop, predsednik naše teniške zveze, se je z italijansko ladjo »Rex« vrnil iz Amerike, dočim so naši mušketirji odpotovali v Kalifornijo na turnirje.

s. Na mitingu »Planine« v Ljubljani je bilo nekaj dobrih rezultatov. Disk je vrgel Kosec (Pr.) 37.91 m, na 200 m je pri C juniorjih zmagal Černe (Pl.) v dobrem času 24.2. Na 800 m so bili juniorji boljši od seniorjev: Košir je pretekel progo v 2.02.1, Skušek pa v 2.03. Dober rezultat je dosegel tudi železničar Gužnik v metu kladiva v 42.47 m. 100 m je pretekel Klinar v 11.8. Rapidovec Schmiederer pa 1500 m v 4.19. Na 400 m je bil Skušek prvi v 51.9. Gašperšič pa je skočil ob palici 3.20 m.

s. Vrhovno atletsko zvezo predlaga zagrebška atletska podzveza JAS-a. Do običnega zbora bo Hrvatska atletska zveza že organizirana. Dosedanji troboj Beograd—Zagreb—Ljubljana bo v bodoče po tem

predlogu troboj med Srbi, Hrvati in Slovenci.

s. Hašk je imel večeraj lahkoatletski miting, pri katerem sta se dr. Narančič in Čurčić kvalificirala za balkaniado. Naš stari reprezentativac dr. Narančič je vrgel kroglo 13.38 m. V disku helenski stil je tudi zmagal s 34.66 m. V metu diska je zmagal Čurčić s 43.30 m. Kotniku ni uspel poiskus rušenja rekorda na 3.000 m ter je zaradi slabega terena odstopil. V skoku na daljavo je zmagal Stranič od mariborskega železničarja s 5.95 m.

s. Madžari so katastrofalno porazili Nemce večeraj v Budimpešti s 5:1. Če bi ne imeli Jacoba v голу, bi bil poraz Nemcev še hušji.

ISSK MARIBOR V SEMIFINALU TENIŠKEGA KLUBSKEGA PRVENSTVA

Teniška reprezentanca ISSK Maribora je večeraj premagala SK Slavijo iz Varaždina s 3:2. Rezultati so bili naslednji:

Albaneže (Maribor)—Mohr (Varaždin) 4:6, 6:3, 1:6, Tončič (M.)—Briksi I (V.) 5:7, 7:5, 2:6, Mali (M.)—Koprek (V.) 6:2, 7:5, Škapin (M.)—Briksi II (V.) 6:3, 6:2, Mali-Tončič (M.)—Briksi I-Mohr 2:6, 6:4, 6:2.

Rešitev križanke štev. 46

Vodoravno: Dolomiti, epoha, iz, lek, zora, ironija, kemal, na, pomota, tat, era, Ivar, Severin, Anatolec, ono.

Navpično: delikatesa, opereta, ena, lo-komeliva, oh, nani, vilo, mazilo, Aron, oj, perilo, tiran, ne, Iza, Avar.

Z DANAŠNJIM DNEM JE UPRAVA RAZPOSALALA VSEM CENJ, NAROČNIKOM, KI SO V VEČJEM ZAOSTANKU Z NAROČNINO »VEČERNIKA«, ČEKOVNE POLOŽNICE. ISTOČASNO JE TUDI UPRAVA PREKINILA POŠILJANJE LISTA TEM NAROČNIKOM. CENJENE NAROČNIKE, KI ŽELIJO, DA BODO ČIMPREJ SPET ZAČELI V REDU DOBIVATI LIST, PROSIMO, DA ZAOSTALO NAROČNINO ČIMPREJ PO POŠTI NAKAŽEJO. V TRENUTKU, KO BO UPRAVA »VEČERNIKA« DOBILA NJIHOVE VPLAČANE POLOŽNICE, BODO AVTOMATIČNO UVRŠČENI MED NAROČNIKE. CENJENE NAROČNIKE PA TUDI OPOZARJAMO, DA BODO V TEM TRENUTKU, V SMISLU ZAVAROVALNIH POGOJEV »VEČERNIKOVH« NAROČNIKOV, ZAVAROVANI ZA PRIMER SMRTNE NEZGODE ZA 10.000 DIN. TO ZAVAROVANJE VELJA LE ZA TISTE NAROČNIKE, KI IMAJO NAROČNINO PORAVNANO VSAJ DO 14 DNI PRED SMRTNO NEZGODO.

UPRAVA »VEČERNIKA«

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA ROMAN 23

Njegov organizacijski talent je prišel jasno na dan s tem, kako je ukazal raztovoriti in zložiti ribe. Po petih minutah je delo gladko napredovalo, tako da je bil čas, stati poleg in opazovati kakor mož, ki je navil uro in zdaj gleda, kako ribe. Tedaj se je znašel nenadoma narobiti Švale in v živahnem razgovoru z

Švala je bila že od otroških let bolj vajena moške družbe kakor ženske. Znala je veslati in jadrati in upravljati motorni čoln prav tako dobro kakor vsak ribič, in Breidljord je poznala kakor svojo roko. Ko je vsa vznemirjena gledala, kako se plen spravljali na suho, je njeno znanje za tega novega moža vedno bolj raslo, medtem ko je on, ves zaposlen z opravlki, na njeno navzočnost pozabil. Potem pa, ko je napezovanje popustilo in se je množica počasi razšla, se je Ericsson nenadoma znašel zrakom. Bila je prva beseda, s katero jo je oslovil, odkar ga je seznanil znjo Magnus.

nus.

»Da,« je dejal Ericsson na neko njeno opazko, »dober lov smo imeli, in zame je bil to prvi ribji lov po sedmih letih.«

»Moj nečak nam je pripovedoval, da ostanete v Šarsstødu in se začnete pečati z ribolovom,« pravi Švala. »To more biti za Šarsstørd samo dobro, kajti — prekinila se je, se zasmejala in potem nadaljevala: »No seveda, zakaj bi vam tega ne povedala — ljudje so vendar tu neznansko dolgočasni.«

Ericsson jo je pogledal postrani in se tudi zasmel. Pri tem pa je ves čas z budnim očesom motril ljudi, ki so odnašali ribe v skladišče, in ne da bi bil nevljuden, se je pogovarjal z dekletom približno tako kakor kak nadzornik podjetja, ki je ves zaposlen.

»No,« pravi »vsekakor ste vi prvi človek na Islandu, ki sem ga slišal neč kaj takega o Islandcih. Da, počasni so, toda če jih razmahnem, delajo prav pošteno.« Prekinil se je, da bi dal nekaj navodil, in Švala ga je pozorno gledala.

Najprivlačnejše na Ericssonu — z ženskega stališča gledano — je bila mogoče njegova močna mladost. Tudi s 70 leti bi bil Ericsson še mladosten, s prav takim brezskrbnim izrazom na licu, z enakim ostrim, modrim pogledom, enako hitrih in odločnih kretenj.

Bil je resničen otrok morja.

Ko je Švala govorila z njim, je čisto pozabila na svojo odmaknjenost. Čeprav jo je s svojim glasom in vso pojavo očaroval, vendar to ni bila privlačnost, ki jo čuti žena do moža, temveč je vplival preje kot odrasel na kakega otroka.

In Ericsson, ki se je še v čolnu odločil, da zadene Gudmundssona na najbolj občutljivejšem mestu, je pozabil na to misel, kajti v Švali ni prav nič več videl ženske. Njen glas, odkriti, otroški način govorjenja in prirodnost njenega bitja sta pripomogla k tej spremembi.

Če bi jo bil srečal, preden se je prebudilo v njem tisto strašno sovraštvo do žensk, bi bil učinek enak. Ker Švala je spadala k tistim ženskam — pa najsi so še tako lepe —, ki ne vzbujajo v možeh sle, enostavno zato, ker bi njihovo naravno, nedolžno obnašanje zatrla vsak tak občutek v možeh.

Če bi kdo ljubil tako ženo, bi jo moral ljubiti najprej kot otroka; šele potem bi

si jo mogel pridobiti kot ženo. In taka ljubezen potem nikoli ne more umreti.

»Da,« je dejala Švala, »prav imate. Kadar se pripravijo do dela, so pa zelo marljivi...«

Magnus je bil ta čas v ribarnici, kjer je nadzoroval vlaganje, zato ni niti slutil, kako čudovito prijateljstvo se je razvilo ta čas na obali, nenadoma kakor mlada, dehteča roža.

»Tako!« je dejal Ericsson, ko je sopihajoč mladeč odnesel zadnjo ribo iz čolna. »To bi bilo opravljeno. Zdaj pa moram malo naokoli in si ogledati pristanišče. Pomislite, kupil sem čoln, ne da bi si poprej ogledal, kam ga lahko umaknem ob grdem vremenu. Pa saj veste, da so nekateri pristani kakor pasti, ki čolnu zlomijo tilnik.«

»Naše pristanišče ni nikaka past!« je ponosno zagovarjala Švala svoj kraj. Najboljše pristanišče je v celem fjordu. Pokažem vam, če hočete. Toda kaj je Magnus? Mogoče bi hotel z nama?«

»V ribarnici je,« odvrne Ericsson. »Halo, Magnus!«

Ko ni bilo odgovora, skoči Ericsson, preveč nepotrpežljiv, da bi še čakal, zopet na obalo.

(Dalje jutri)

Uredba o pobijanju draginje in špekulacije

Cilj uredbe: zaštita socialno šibkega konzumenta

Ministrski svet je izdal obširno uredbo o pobijanju draginje in špekulacije. Ob tej priliki je dal minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjan Budisavljević izjavo, v kateri je med drugim naglasil:

Prve dni septembra, ko se je v delu Evrope začelo vojno stanje, so se pričele v posameznih krajih naše države dvigati cene nekaterim življenjskim potrebščinam in drugim predmetom, ki so potrebni širokim slojem prebivalstva, čeprav dejansko za povišanje cen niso obstajali nobeni opravičljivi razlogi. Zato je sklenila nova vlada na svoji prvi seji, da bo izdala novo uredbo z zakonsko močjo, ki naj bi odločno preprečila poskuse vseh istih, ki mislijo, da morejo današnje nemirne dni izkoriščati za čezmeren dobiček.

Cilj uredbe je zaštita socialno šibkejšega potrošnika. Da se ta cilj doseže so določene občutne kazni za tiste, ki mislijo, da lahko danes, čeprav so razmere v naši državi mirne in normalne, dosežejo velike dobičke na račun tistih, ki v mirnem času komaj živijo iz rok v usta. Taki špekulanti ne smejo ostati niti uro v dvomu, kaj jih čaka, če neupravičeno navijajo cene ali spekulativno kupijo blago. Vedeti morajo, da se bo postopek proti njim vodil nujno in z vso odločnostjo. Da bo ta postopek čim bolj uspešen, je potrebno da tudi prebivalstvo pomaga oblasti v polni meri pri izsleditvi in preganjanju krivcev.

Razume se, da uredba ni naperjena proti ogromnemu številu naših poštenih in solidnih gospodarstvenikov ter poštenih hišnih lastnikov. Vlada je pri izdaji te uredbe upoštevala, da se cene življenjskih potrebščin in ostalih predmetov, ki so navedeni v točki 1., ne morejo regulirati samo z upravnimi ukrepi ter sodnimi in policijskimi kaznimi, pa čeprav bi bile te kazni še tako ostre. Pravi regulator cen je in ostane množina blaga na trgu. Zato je vlada sklenila, da po svoji strani stori vse, kar je v njeni moči, da bo naše tržišče oskrbljeno z zadostno količino blaga. V tej smeri so bili že izdani nujni in učinkoviti ukrepi od strani trgovinskega in kmetijskega ministrstva.

Ko razlagam nagibe in namene, ki so vodili vlado pri izdaji te uredbe, prošim tisk, da posamezne odredbe kritizira. Nobeno delo ljudskega razuma ni popolno. Z objektivno kritiko v tisku se bo lahko določilo tudi tisto, kar v uredbi ni dobro, kakor tudi tisto, kar je dobro, pa se z uredbo ni reguliralo. Na ta način bo imela vlada možnost, da uredbo v posameznih odredbah spremeni oziroma izpopolni.

Uredba

Cl. 1. Pod uredbo spadajo: a) življenjske potrebščine (ljudska hrana), jedi, pižame in živilska hrana, obleka, obutev, kurivo in razsvetljava; b) kmetijske naprave, kmetijsko orodje in ostala sredstva, ki so potrebna za kmetijsko proizvodnjo; c) pogonski material; d) gradbeni material; e) stanovanje in lokali; f) drugi nujno potrebni predmeti, kolikor niso v seznamu luksuznih predmetov po zakonu o skupnem davku na poslovni promet in g) material in orodje za izdelavo vseh prej imenovanih predmetov.

Pod določila te uredbe ne spadajo: a) proizvodi kmetov z lastnih posestev; b) monopolski predmeti in prodaja zdravil v lekarnah.

Prepoved kopičenja živil

Cl. 2. Vsak proizvajalec, posredovalec ali prodajalec življenjskih potrebščin in ostalega blaga, bodisi da ga prodaja na drobno ali na debelo, je dolžan dati v prodajo življenjske potrebščine in ostalo blago, proizvedeno in nabavljeno zaradi prodaje. Prepovedano je kopičenje življenjskih potrebščin in ostalega blaga z namenom, da

bi se blago odtegnilo prometu in bi se s tem povišala njihova cena. Za kopičenje pa se ne bo smatrala nabava življenjskih potrebščin in ostalega blaga za potrebe lastnega gospodinjstva, če njihova zaloga ne presega običajne potrebe. Ne bo se smatrala za kopičenje zaloga blaga pri nabavljalno prodajnih zadrugah in njihovih zvezah, če je zaloga namenjena za redno preskrbovanje zadrug. Prepovedano je omejevanje proizvodnje, nabave in prodaje življenjskih potrebščin in ostalega blaga pod običajnim obsegom, prav tako je prepovedano drugo postopanje, ki lahko dovede do dviga cen življenjskih potrebščin in ostalega blaga. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do enega leta in z denarno kaznijo do 100.000 din.

Prekupčevanje

Cl. 3. Prepovedano je večkratno prekupčevanje odnosno uvajanje nenavadnih posredovanj v prometu z življenjskimi potrebščinami in ostalim blagom, kar bi lahko pospešilo verižniško trgovino.

Prepovedano je kupovati življenjske potrebščine in ostalo blago na trgih, tržiščih in sejnih zaradi prekupčevanja na istem mestu in v času trajanja istega sejmskega dne.

Prodajalci na drobno morejo zaradi svoje preskrbe sklepati s prodajalci na debelo kupoprodaje na trgih in sejnih samo po času, ki je določen za prodajo na drobno na določenem mestu.

Prepovedano je brez opravičljive potrebe prodajanje življenjskih potrebščin in ostalega blaga od strani proizvajalcev, posrednikov in prodajalcev v nasprotju z običajnimi pogoji in proti običajnemu načinu.

Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 din.

Cl. 4. Prepovedano je kupovati od ljudi, ki prinašajo življenjske potrebščine na trg, to blago od njih že na potu do trga z namenom prekupčevanja. Prepovedano je prav tako odvracanje proizvajalcev in drugih oseb od tega, da bi prinašali življenjske potrebščine na trg. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do 30 dni in denarno kaznijo do 5.000 din. (Dalje jutri.)

CIGANSKA ZGodbica

Neki kmet tam nekje na jugu je bil svojega starega šarca, ki mu je dolga leta zvesto služil, prodal mesarju. Ta mu je obljubil, da bo ubogo kljuse takoj zaklal. Ko pa so se tedaj pri mesarju slučajno oglašili cigani, povprašujoč: ali ima naprodaj kakega konja, je mesar pozabil na svojo obljubo in je konja prodal ciganom. Preteklo je nekaj tednov, ko je nekega večera na dvorišče tistega kmeta prišel konj vranec, z glavom odtrgan hlevska vrata in se postavil na mesto nekdanjega starega šarca. Ko pa si je kmet tega konja bliže ogledal, je dožal, da je to njegov lastni šimelj, ki so ga gani le črno prebarvali. Ko so potem ta borili v bližini te kmetije, pa se jim le zvesto kljuse odtrgalo in kar so ga nesele nogo, po najkrajši poti jo ubralo nazaj v domači hlev.

GLEDAlišKA KRIZA V ŠVICI

Izbruh vojne je povzročil tudi krizo švicarskih gledališč, deloma, ker je splošna mobilizacija prizadela veliko igralcev, deloma, ker je tudi zanimanje občinstva močno padlo. Ker predstavlja mobilizacija vis major (višjo silo), so gledališka vodstva razveljavila vse za sezono že sklenjene pogodbe. V Zürichu so gledališča odprli z znatnimi zamudami, vsa gostovanja so odpovedana, gale pa znižane za 25%. Nove provizorne pogodbe z igralci se glasijo samo za en mesec. V Schauspielhausu pa tečejo pogodbe samo od 14 do 14 dni in so upletane enotne gaje. V Lucernu se bo mestno gledališče odprlo namesto 15. septembra še v novembru ali v decembru, in bodo igrali samo drame in operete, oper sploh ne bodo dajali. Enake težave so nastale tudi pri gledališčih v Baslu in Bernu.

NAČRT ZA NAJVEČJI OBSERVATORIJ

Pričetek vojne je odgodil francoski načrt za zgraditev in ureditev največjega observatorija na svetu, ki naj bi ga postavila Francija za 200 milijonov frankov nad St. Michelom v Alpah. Tam se bo povprečno 250 noči v letu dočim ima največji ameriški observatorij na gori Wilson le 80 jasnih noči v letu.

Zanimivosti

Znamenitosti z bolgarskega morja

Na severu od največjega bolgarskega pomorskega mesta Varne stoji na Rtu sv. Dimitrija bolgarski kraljevski dvorec Evksinograd. Grad sta zgradila dva francoska arhitekta na obali ob Črnem morju, obdala sta ga s prekrasnim parkom, za njim se pa dvigajo kraljevi vinogradi, ki dajejo najznamenitejše bolgarsko vino. Sicer pa je vsa ta bolgarska čnomorska obala porasla ali z vinogradi ali z gozdovi ter vse drugačna, kakor naša jadranska. Tam ni iz kamena zidanih hiš in ribiških portičev. V Črnem morju ni toliko rib, kakor v Jadranskem, in Bolgari sploh niso ribiči. Bolgarski primorci so vinogradniki in poljedelci; za morje se ne zmenijo, kakor da ga sploh ni.

Severno do Evksinograda se pa dviga strmina, v kateri žde ostanki nenavadnega samostana Aladja. Kdaj je bil ta samostan ustanovljen, ni znano, gotovo pa ob prihodu Turkov. Menihi so se zatekli v nepristopne stene Aladja in napravili v votlinah svoje samostanske celice, v katerih so živeli in molili. V največji votlini so imeli cerkev. Do votlin so izklesali ozke stopnice, po katerih ni mogoče človeku, ki ima slabe živce ali se mu vrti v glavi. Turki so jih večkrat napadli, a menihi so bili v svojih nepristopnih pečinah vendar varni. Po osvojenju so se menihi izseljevali, oziroma so izumirali brez novega pritoka. Danes živi tam, a nekoliko nižje, samo še eden, zadnji. To je nad 90 let stari oče Teodor, ki goji čebe in se spominja nekdanjih časov. Vendar kraj ni popolnoma zapuščen, kajti samostan Aladja je turistična zanimivost, ki si jo hodijo ogledovati Bolgari in tujci, zlasti letoviščarji iz Varne. Včasih prireajo tja večje skupinske izlete.

Na drugi strani, tik nad morjem, se spušča strmo v vodno globino gladka skala, čez katero se je po pripovedovanju domačinov vrglo po prvem prihodu Turkov 300 bolgarskih deklet, ki so se odločile raje za smrt, kakor za suženjstvo v turških haremi. Morda jih ni bilo

toliko, morda jih je bilo le 30, kajti kdo ve, kako je ustno sporočilo skozi stoletja spremenilo resnico in jo po svoji fantaziji okrasilo, gotovo pa je, da brez podlage ni. Zato sta ta skala in samostan Aladja dve zgodovinski zanimivosti obmorske Bolgarije, kakor je sedaj zanimivost prekrasni kraljevski dvorec Evksinograd malo južneje.

KRALJ JAN KAZIMIR IN KRALJ BOLESŁAV

V pariških cerkvah se sistematično kopičijo vreče, napolnjene s peskom. V cerkvi Saint Germain des Pres, v kapeli sv. Frančiška Ksaverskega, na levi strani povprečne ladje, pa popravljajo prav sedaj mavzolej Jana Kazimirja, ki je bil poljski in švedski kralj, a je postal leta 1669. opat samostana Saint Germain des Pres, ko se je prej odpovedal svojemu prestolu. Umrli je v Neversu leta 1672, pred svojo smrtjo je pa namenil svoje srce menihom omenjene opatije. Ti so mu zgradili velik mavzolej, katerega sedaj popravljajo, obenem pa pokrivajo z vrečami peska, da bi bil varen pred napadi iz zraka in ognjem. Pod zastori iz pisanega mramorja stoji nad grobom kip kralja Jana Kazimirja, oblečenega v napol kraljevsko in napol meniško oblačilo, nudeč Bogu svojo krono in žezlo. Ta mavzolej ima sedaj simboličen pomen in govori glasno o starem prijateljstvu med Poljsko in Francijo. Jan Kazimir je tako živel podobno življenje, kakor drugi poljski vladar, kralj Bolesław, ki je tudi zapustil prestol in se zatekel kot menih v naše Osoje na Koroškem, kjer je živel kot mutek. Anton Aškerc je opisal Bolesławovo življenje v znani krasni baladi »Mutek osojski«.

Hotelski gost je ustavil na ulici fijakarja in mu dejal:

— Ali bi me lahko čez dve uri pripeljal na kolodvor?

— Zakaj pa ne, je dejal kočijaž. Ustavili se bomo lepo pri vsaki gostilni, pa nam bosta dve uri minili kakor nič.

Spoštovanje, zvestoba, vestnost, marljivost, požrtvovanje, vera — vse te čednosti so večne zahteve do nas, ki jih moramo v menjajočih se oblikah zgodovinskega življenja vedno znova izpolnjevati.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina pa je 100 par. Družbe, osebni dopisovalci in ženski oglasniki oglasijo 1. — po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 100.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni davci se enkratno obljavo znaša 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oziroma se vplašati v nismu sknaji z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE volno za strojna in ročna dela, konjske kočice, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

Hišni posestniki in najemniki pregledajte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJSP, MARIBOR Orožnova 6. kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

ROBAUS-SUHOR VODEČA ZNAMKA Pri boleznih prebave in za slabotno deco uživajte Robausov zdravilni prepečenec. 9189—1

Posesti

LEPA HIŠA za din 48.000 naprodaj. Meščni donos 650 din. Pobrežje, Stranska ul. 8. 9190—2

Prodajam poceni majhno čež 4 lohe

POSESTVO (gozd, njiva in sadonosnik). Vprašati Kochet Anton. Gačnik št. 5, p. Pesnica. 9201—2

Prodajam

IZBODEN CVETLIČNI MED po din 16.— za kg oddaja Kmetijska družba. Meliška c. 12. tel. 20-83. 8910—4

KRATKI KLAVIR za 1000 din naprodaj. Naslov v upravi Večernika. 9185—4

TRIJE PISALNI STROJI poceni na prodaj. »Sofra«, Gregorčičeva ul. 24. 9186—4

SLADEK VINSKI MOŠT prodaja Major Lochert, Meliški hrib 19. 9187—4

Prima NEPOSNETO MLEKO se dostavlja na dom po din 2.— liter. Kormann, Vinarska ul. 1, tel. 24-05. 9196—4

PES VOLČJAK se odda. Istotam se prodaja peč s pečnicami. Rošpoh 213. 9197—4

Stanovanje

STANOVANJE sobo in kuhinjo takoj oddam v novo zidani hiši. Dr. Verstovškova 31. Špessovo selo, Pobrežje. 9184—5

STANOVANJE 2 sobi, kuhinja s pritliklinami, se odda s 1. oktobrom ali novembrom. Aljaževa ul. 4. 9188—5

SOBO in kuhinjo oddam na Pobrežju takoj. Vprašati Strma ul. 11. gostilna Potočnik. 9191—5

MANSARDNO STANOVANJE 2 sobi, kuhinja, pritlikline din 325.— takoj oddam. Betnavska 39. 9192—5

SOBA s štedilnikom se takoj odda. Betnavska 39. 9193—5

TRISOBN STANOVANJE z vsemi pritliklinami se takoj odda. Naslov v upravi lista. 9198—5

Soba odda

SOBA sep. sončna, se odda takoj boljši osebi. Korošcova ul. 6. 9199—1

Službo dobi

KUHARICO prvovrstno za kuhanje in pravljanje jedi z dolgotrajno spričevali iščem. Gosna vrta 5. 9200—1

UČENKO za trgovino sprejme M. Sterbal, Trg svobode 6. 9195—3

Službo išče

PLAČILNA NATAKARICA z večletno službo, sedaj 40-letna, vdoma, 40-letna, povsem izvežbana gospodinja, perfektna kuharica, išče službo kot plačilna natakarka in v bolji, večji gostilni in v samostojna gospodinja v vsakem gospodarstvu. Pomožna na upravo pod »Zanesljivost na upravo lista. 9194—10

Stalno službo kot uradnik ali tehnik dobi kdor posodi na kratko dobo podjejn za izvršitev večje delave din 50.000. Pod »Sigurnost zalamečena« na upravo »Večernika«.